

DIGITALE GELETERDHEID HOE DOE JE DAT?

Tips voor implementatie

www.digitalegeletterdheid.nl

INHOUD

Inhoud	2
Vooraf.....	3
Het vak digitale geletterdheid op school	4
Praktische adviezen en aandachtspunten	5
Implementatieplan.....	6
Visie digitale geletterdheid	7
Voorbeeld leerlijnen digitale geletterdheid	9
De methode DIGIT-po	11

Shopperen doen we online, onze agenda houden we bij in de app, met een tablet worden alle patiënten in het ziekenhuis voorzien van maaltijden en lesgeven kan zelfs vanuit je eigen huis. Het is belangrijk dat onderwijs goed aansluit bij de moderne samenleving.

Digitale geletterdheid (digitale zelfredzaamheid) bij leerlingen (en leerkrachten) is één van de ambities van het onderwijs. Logisch, want digitalisering en technologisering blijven toenemen. Dat vraagt om digitaal geletterde mensen. Scholen moeten leerlingen daarop voorbereiden.

*Wanneer je leerlingen wilt klaarstomen
voor hun toekomst,
maak ze dan digitaal geletterd.*

Scholen willen digitale geletterdheid implementeren. Daarmee helpen we graag. In dit Whitepaper delen we verschillende voorbeelden.

We beschrijven in “Digitale geletterdheid, hoe doe je dat?” hoe een school digitale geletterdheid kan implementeren in het curriculum. Om hiermee te kunnen starten worden een aantal praktische adviezen en aandachtspunten behandeld, is er een implementatieplan en visie beschikbaar en kun je in dit document meer lezen over voorbeeld leerlijnen.

Meer weten? Mail naar digit@instruct.nl. We beantwoorden alle vragen. We kunnen ook een afspraak maken zodat we jullie situatie en de mogelijkheden kunnen bespreken. Wij hebben veel ervaring met het implementeren van digitale geletterdheid op school en willen dat graag met je delen.

Je kunt ook een online presentatie of proefabonnement aanvragen om de methode DIGIT-po voor digitale geletterdheid te bekijken.

Team DIGIT
Instruct

Alle leerlingen dienen lessen te krijgen voor het leergebied digitale geletterdheid in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Daarbij zullen de leerlingen gebruik moeten maken van de digitale faciliteiten van de school of zullen zij gebruik moeten maken van hun eigen device. Om ervoor te kunnen zorgen dat de leerlingen kennis verkrijgen van het leergebied digitale geletterdheid zal er ook bij de leerkrachten kennis moeten zijn van dit thema.

Een apart vak of geïntegreerd in andere vakken?

De ervaring leert dat de implementatie van digitale geletterdheid beter slaagt wanneer het (ook) als apart vak wordt aangeboden. Wanneer digitale geletterdheid bij andere vakken wordt ondergebracht (wordt geïntegreerd in de vakken) dan krijgt het meestal niet de gewenste prioriteit.

Om de implementatie van digitale geletterdheid te laten slagen, adviseren wij daarom om het specifieke aandacht te geven.

NB

- 📦 Als het niet mogelijk is een uur per week vrij te maken, laat leerlingen dan zelfstandig onderdelen doorlopen. Zorg dan wel voor een vast aanspreekpunt, bijvoorbeeld in een E-lab of computerlokaal, zodat er ruimte is om vragen te stellen.
- 📦 Belangrijk is dan ook dat de leerlingen gestuurd en gevolgd worden, anders wordt het een ongecontroleerd programma en zal het rendement tegenvallen.
- 📦 Het domein Mediawijsheid moet altijd klassikaal behandeld worden.

Hieronder een aantal belangrijke punten om van de implementatie van digitale geletterdheid op school een succes te maken.

1. Benoem een **coördinator digitale geletterdheid**, iemand die verantwoordelijk is voor de implementatie. Deze persoon kan er dan op toezien dat de uitvoering van het leergebied wordt opgepakt en kan ook zorgdragen voor een betekenisvolle uitvoering van het curriculum digitale geletterdheid.
2. Maak een **implementatieplan**. Een voorbeeld van een plan staat op de volgende pagina. Dit plan kan als leidraad gebruikt worden of je kan zelf een plan ontwikkelen naar eigen inzichten, kennis en ervaring
3. Leerkrachten die met een methode gaan werken dienen een **leerkrachtentraining** te krijgen om de mogelijkheden van de methode te leren kennen. Daarnaast kan wellicht extra scholing gefaciliteerd worden.
4. Leerlingen moeten over de **benodigde middelen** kunnen beschikken. Denk bijvoorbeeld aan een computerlokaal of een eigen device.
5. Regelmatig (online) **bijeenkomsten bijwonen**, bijvoorbeeld georganiseerd vanuit Kennisnet, Instruct of andere partijen. Laat je informeren en blijf op de hoogte van de ontwikkelingen.
6. Leerkrachten moeten zich **verdiepen in de lesstof van de methode**, ze moeten boven de materie staan.
7. Tot slot de **aanschaf van een methode** bijvoorbeeld DIGIT-po. Dan is er een leerlijn met een volledig pakket waarin alle leerdoelen worden afgedekt en waarmee de leerkracht inzicht heeft in de vorderingen van de leerlingen.

IMPLEMENTATIEPLAN

Dit stappenplan kan als leidraad voor een implementatie gebruikt worden. Je kan het door ontwikkelen op basis van eigen inzicht, kennis en ervaring.

Stappen	Wat	Doel
Stap 1	Belang van digitale geletterdheid bespreken, bijv. een studiemiddag of tijdens een vergadering. Instruct kan langskomen voor een presentatie.	Bewustzijn en draagvlak voor digitale geletterdheid ontwikkelen; urgentie duidelijk maken.
Stap 2	Coördinator digitale geletterdheid benoemen en faciliteren met uren.	Eigenaarschap, aandacht en continuïteit borgen.
Stap 3	Ontwikkel een visie op digitale geletterdheid. Zie pagina 7 voor een voorbeeld van een dergelijke visie voor een basisschool.	SLO / Kennisnet hebben hier tevens voorbeelden voor.
Stap 4	Oriënteer je op de lesmethode voor digitale geletterdheid. Nodig bijv. adviseurs uit om een presentatie te geven over de lesmethode DIGIT-po voor digitale geletterdheid.	Methode en mogelijkheden beoordelen.
Stap 5	Digitale geletterdheid opnemen als vak in het curriculum.	ICT-voorzieningen moeten beschikbaar komen voor de leerlingen.
Stap 6	Methode voor digitale geletterdheid kiezen.	Nieuwe methode op grond van visie en integratie beoordelen.
Stap 7	Indien nodig: Deskundigheidsbevordering van individuele leerkrachten.	Kennis vergroten.
Stap 8	ICT-voorzieningen realiseren. Denk bijv. aan lokaal, apparatuur en software.	Tijdig over benodigde materialen beschikken.
Stap 9	Neem een besluit in de keuze van de methode voor digitale geletterdheid.	Aanschaffen nieuwe methode volgens behoefte. Methode op boekenlijst plaatsen.
Stap 10	Start schooljaar.	De lessen kunnen beginnen.
Stap 11	Ontwikkeling en invoering volgen door het regelmatig terug te laten komen op de agenda. Jaarlijks wordt bekeken: digitale geletterdheid waar staan we en een evaluatie.	Evaluatie en ontwikkelingen. Coördinator volgt de invoering van digitale geletterdheid. Bij het opstarten zelfs wekelijks. Bijsturen waar dat nodig is, uitbouwen wat goed loopt.
TIP	Een goede voorbereiding en aandacht van de leerkrachten en coördinator zijn cruciaal!	

Wat ga je als school doen en wat vind je belangrijk? Deze punten horen in een visie voor het vakgebied digitale geletterdheid. Onderstaand een voorbeeld, deze visie kun je overnemen, zelf aanpassen en gebruiken op jouw school.

Uitgangspunt

Digitale geletterdheid is van belang voor onze leerlingen om toegang te krijgen tot informatie en actief te kunnen deelnemen aan de hedendaagse en toekomstige kennismaatschappij. Digitale geletterdheid is nodig om nu en in de toekomst te kunnen deelnemen aan de maatschappij. Onze leerlingen moeten digitaal geletterd de school verlaten, we willen hen goed voorbereiden op hun toekomst.

Onze leerlingen zijn digitaal geletterd wanneer zij de vier basisvaardigheden beheersen:

- ICT-basisvaardigheden
- Informatievaardigheden
- Mediawijsheid
- Computational thinking

We zorgen voor samenhang tussen de vier vaardigheden door diverse projecten.

Digitaal geletterdheid vraagt om een goede aanpak. Het moet structureel worden opgenomen in ons curriculum.

Hoe integreren we dit in ons curriculum op school?

We willen zorgen dat we eerst de basis op orde hebben, in de vorm van ICT-basisvaardigheden en informatie vaardigheden. Zoals tekstverwerking, bestanden opslaan, presentaties maken en het beoordelen van informatie op het internet. Daarna besteden we aandacht aan bijvoorbeeld computational thinking en mediawijsheid. Een brede invalshoek voor alle vaardigheden vinden wij belangrijk, daarom moet voor digitale geletterdheid vanaf groep 5 structureel ruimte in het curriculum worden gemaakt.

Doelstellingen

- De school werkt met leermiddelen die digitale geletterdheid ondersteunen, aanleren en stimuleren.
- De school besteed integraal aandacht aan digitale geletterdheid, dus niet alleen projectmatig.
- De school is in staat de digitale vaardigheden van leerlingen te volgen en in kaart te brengen.
- De leerkrachten zijn vaardig genoeg om leerlingen te begeleiden.
- Er moet draagvlak zijn bij het lerarenteam om digitale geletterdheid naar een volgend niveau te brengen.
- De leerdoelen / onderwerpen per leerjaar moeten worden omschreven.

[Lees ook dit handboek digitale geletterdheid van Kennisnet voor meer informatie.](#)

Onderstaande vragen stellen je in staat een eigen visie voor digitale geletterdheid neer te zetten:

1. Wat drijft het schoolbestuur om jouw leerlingen digitaal geletterd te maken?
2. Wat is ons ideaal – onze stip aan de horizon?
3. Wat is kenmerkend voor onze school? Welke accenten leggen wij? Besteden we aandacht aan alle vier de domeinen, en bijvoorbeeld niet overmatig veel aan programmeren?
4. Hoe zorgen we voor samenhang tussen de vier domeinen?
5. Wat is onze mening over gelijke digitale kansen? Hoe zorgen we dat ook kwetsbare leerlingen, in het speciaal onderwijs of op praktijkscholen, digitaal geletterd worden gemaakt?
6. Willen we vaardigheden integreren in bestaande structuren of apart aanbieden? Willen we dat voor alle vaardigheden of voor een selectie?
7. Hoe behouden we het inzicht in de vorderingen van leerlingen als we vaardigheden integreren in bestaande structuren?
8. Hoe willen we de vorderingen van leerlingen volgen op het gebied van vaardigheden?
9. Naar welk niveau streven we bij de ontwikkeling van digitale vaardigheden?

Bekijk hier de volledige checklist die Kennisnet heeft opgesteld als je aan de slag wil met digitale geletterdheid.

Je kunt ook gebruik maken van [deze praatplaat](#) in opdracht gemaakt van Mediawijzer.net en samenwerkingspartners.

DE **VOORKANT** VAN DE PRAATPLAAT DIGITALE GELETERDHEID

DEZE PLAAT IS VAN: _____

P - PLAATS VOOR VRAGEN

1 ALS VAK OF INTEGRAAL

VAK: _____

INTEGRAAL: _____

6 OMGEVING

SCHOLEN: _____

BEDRIJVEN: _____

ANDERS: _____

7 LERAREN

EEN OF ENKELEN

DE MEESTEN

ALLE

2 THEMA

ONDERBOUW: _____

MIDDENBOUW: _____

BOVENBOUW: _____

INDEX

ICT BASISV.

MEDIAWIJS H.

COMP. THINK.

INFO. VAARD.

5 LEERACTIVITEITEN

INDIVIDUEEL

GROEPSWERK

KLASSIKAAL

8 LEEROMGEVING

3 OUDERS

INFORMEREN: _____

BETREKKEN: _____

4 LEERMATERIAAL

VOLLEDIG ANALOOG: _____

VOLLEDIG DIGITAAL: _____

AMBITIE

VOORBEELD LEERLIJNEN DIGITALE GELETTERDHEID

Wil je een volledige leerlijn digitale geletterdheid of maak je zelf een keuze voor verschillende onderdelen? Afhankelijk van de groep waarin je wilt starten, adviseren wij de leerlijnen.

Wil je maatwerk? Onze adviseur kijkt graag met jullie school mee om een passende leerlijn te selecteren aansluitend bij jullie wens, visie en beschikbare materiaal.

Groep 5 starten

Groep 5 starten	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met een computer • Tekstverwerken, basis
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, basis • Presenteren basis
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Internet en e-mail, basis
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Programmeren, basiskennis

Groep 6	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, basis
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, gevorderd • Beeldbewerken, basis
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Programmeren met bots, basis

Groep 7	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, gevorderd
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, expert • Presenteren, gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Beeldbewerken, gevorderd
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Programmeren: micro:bit, basis

Groep 8	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, specialist
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Programmeren: micro:bit, gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstverwerken, gevorderd
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, expert

Groep 6 starten

Groep 6 starten	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met een computer • Tekstverwerken, basis
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, basis
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Presenteren, basis
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Programmeren, basiskennis

Groep 7	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Internet en e-mail
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, basis
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Beeldbewerken, basis • Programmeren, micro:bit, basis

Groep 8	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstverwerken, gevorderd • Presenteren, gevorderd
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Beeldbewerken, gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, gevorderd • Programmeren, micro:bit, expert

Groep 7 starten

Groep 7 starten	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met een computer • Tekstverwerken, basis
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Presenteren, basis • Mediawijsheid, basis
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Beeldbewerken, basis • Programmeren, basiskennis
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstverwerken, gevorderd • Informatievaardigheden, basis

Groep 8	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Programmeren, basiskennis • Programmeren, micro:bit, basis
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid, gevorderd • Programmeren, micro:bit, gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievaardigheden, gevorderd

Groep 8 starten

Groep 8 starten	
Periode 1	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met een computer • Tekstverwerken, basis
Periode 2	<ul style="list-style-type: none"> • Presenteren, basis • Mediawijsheid, basis en gevorderd
Periode 3	<ul style="list-style-type: none"> • Beeldbewerken, basis • Programmeren, micro:bit, basis
Periode 4	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstverwerken, gevorderd • Informatievaardigheden, basis en gevorderd

DE METHODE DIGIT-PO

De methode DIGIT-po bestaat uit modules die leerlingen onafhankelijk van elkaar kunnen doorlopen. Je kunt ook kiezen voor een volledig pakket dat leerlingen kunnen doorlopen. De modules sluiten aan bij verschillende niveaus, zodat er altijd differentiatie mogelijk is en uitdaging te vinden is.

Elke module heeft lesmateriaal voor 4 tot 6 lessen en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Inleiding ____ het leerdoel wordt geïntroduceerd.
- Kijken ____ video's kijken wanneer uitleg gewenst is.
- Oefenen ____ de benodigde vaardigheden oefenen.
- Opdracht ____ een aantal opdrachten maken over het geleerde.
- Kennisquiz ____ een testje/toets maken over het geleerde.

Het totaal aanbod kun je vinden op de laatste pagina van [het productoverzicht](#). Er zijn modules voor:

- Basiskennis ICT (tekstverwerken, presenteren, beeldbewerken etc.)
- Informatievaardigheden (zoeken, vinden, bronnen etc.)
- Mediawijsheid (sociale media, vloggers, website, privacy etc.)
- Computational thinking (leren programmeren met robots, micro:bit etc.)

Deze modules zijn ontwikkeld in samenwerking met leerkrachten en partners, zo zijn de modules voor de bots gemaakt door [DO-IT@School](#), specialist in lesmateriaal voor bots en educatief speelgoed. De modules voor de micro:bit zijn gemaakt door [Pauline Maas](#), specialist in lesmateriaal voor de micro:bit en de modules voor Mediawijsheid zijn gemaakt door [Social Media Wijs](#).

Waarom kiezen voor DIGIT-po?

- DIGIT-po biedt een totaalpakket voor alle domeinen van digitale geletterdheid;
- De methode geeft structuur en houvast voor leerling en leerkracht;
- DIGIT-po heeft een compleet nieuwe en up-to-date leeromgeving;
- Er zijn regelmatig updates van de inhoud;
- De leerkracht kan de resultaten van leerlingen via zijn dashboard bekijken;
- De leerkracht kan onderdelen aan- of uit zetten;
- DIGIT-po is altijd beschikbaar;
- DIGIT-po biedt gratis leerkrachtentrainingen.

Meer informatie? Kijk op de website [digitalegeletterdheid.nl](#) of mail naar digit@instruct.nl.